

— ESPAI HERMES —

LLATÍ | BATXILLERAT

QUADERN 0

REPÀS IMPRESCINDIBLE DE LLATÍ I

Curs Zero per a Llatí II (PAU)

Tot el que necessites recordar
de 1r de Batxillerat
abans d'avançar.

Morfologia
nominal

Pronoms

Verbs

Sintaxi
bàsica

Coordinació

Mètode de
traducció

— Discere, docere, intellegere. —

CONTINGUT

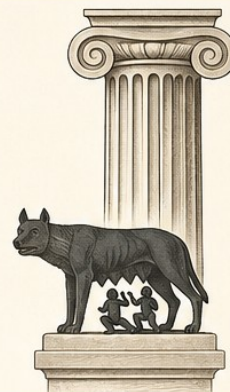
ELEMENTS BÀSICS:	2
LA MORFOLOGIA NOMINAL	2
<i>Les declinacions</i>	2
<i>Aprendre a declinar</i>	3
<i>Activitats</i>	3
MORFOLOGIA VERBAL	4
<i>Estructures bàsiques d'un verb llatí</i>	4
<i>Les quatre conjugacions del llatí</i>	4
<i>El verb sum</i>	4
COM BUSCAR UN VERB AL TEU DICCIONARI DE LLATÍ	4
<i>Els temes verbals</i>	5
<i>Reconèixer la conjugació</i>	5
<i>Com conjugar el verb a partir de la forma que trobem al text</i>	5
<i>Què faig quan trobo un verb desconegut?</i>	6
<i>Activitats</i>	6
L'ANÀLISI I LA TRADUCCIÓ	7
TRADUCCIÓ	7
ELS ADJECTIUS	8
ELS GRANS GRUPS D'ADJECTIUS	8
<i>Com apareixen els adjectius en el diccionari</i>	8
ELS ADJECTIUS DE LA 1 I 2 DECLINACIÓ (2-1-2)	8
ELS ADJECTIUS DE SEGONA CLASSE (3ª DECLINACIÓ)	9
<i>Adjectius superlatius i algunes formes irregulars</i>	9
<i>El superlatiu: formació i declinació</i>	10
<i>El superlatiu especials: –errimus i –limus</i>	10
<i>Tipus de superlatiu: absolut i relatiu</i>	10
<i>Els adjectius irregulars</i>	10
<i>Valors especials del superlatiu</i>	11
ACTIVITATS	11
TRADUCCIÓ	12
TRADUCCIÓ	13
TRADUCCIÓ	14
<i>Solucions</i>	15
ELS PRONOMS (VIDE APÈNDIX DEL DICCIONARI)	18
<i>Classificació bàsica dels pronoms llatins</i>	18
Pronoms personals	18
<i>Per traduir-los</i>	18
<i>Activitats</i>	19

QUADERN 0 REPÀS IMPRESINDIBLE DE LLATÍ I

CURS ZERO PER A LLATÍ II (PAU)

Aquest quadern recull els continguts essencials de Llatí I que tot alumne ha de dominar abans d'iniciar la preparació de les PAU.

1 LA LLENGUA LLATINA

- Llatí és una llengua flexiva: les paraules canvien de forma segons la funció que fan a la frase.
- Arrel:** part que conté el significat lèxic.
- Tema:** arrel + vocal temàtica.
- Desinència:** indica el cas, nombre, persona, temps, etc.

ELS CASOS LLATINS

CAS	FUNCIO PRINCIPAL
Nominatiu	Subjecte
Vocatiu	Interpel·lació
Acusatiu	Complement directe / Direcció
Genitiu	Complement del nom
Datiu	Complement indirecte
Ablatiu	Complement circumstancial

2 MORFOLOGIA NOMINAL

LES DECLINACIONS

- 1a DECLINACIÓ** rosa, rosae (f.)
- 2a DECLINACIÓ** dominus, domini (m.)
- 3a DECLINACIÓ** puer, pueri (m.)
civis, civis (m./f.)
- 4a DECLINACIÓ** manus, manus (f.)
cornu, cornus (n.)
- 5a DECLINACIÓ** dies, diei (m.)
res, rei (f.)

COM RECONÈIXER-LES?

- Acusatiu singular: -am (1a), -um/-um (2a), -em/-im (3a), -um (4a), -em (5a).
- Genitiu singular: -ae (1a), -i (2a), -is (3a), -us (4a), -ei (5a).

3 ELS ADJECTIUS

1a CLASSE (2-1-2)

bonus, -a, -um

	m.	f.	n.
Sg. Nom.	bonus	bona	bonum
Pl. Nom.	boni	bonae	bona

2a CLASSE

fortis, -e

	m./f.	n.
Sg. Nom.	fortis	forte
Pl. Nom.	fortes	fortia

4 ELS PRONOMS ESSENCIALS

is, ea, id	aquest, aquesta, això
hic, haec, hoc	aquest (aquí)
ille, illa, illud	aquell, aquella, allò
qui, quae, quod	que, el qual, la qual, allò que

5 EL SISTEMA VERBAL

LES QUATRE CONJUGACIONS

- I** amo, amare
- II** habeo, habere
- III** duco, ducere
- IV** audio, audire

VEU ACTIVA - TEMPS PRINCIPALS (AMO)

TEMPS	1a SINGULAR
Present	am-o
Imperfet	ama-ba-m
Futur	ama-bo
Perfet	ama-vi
Plusquamperfet	ama-ve-ra-m
Futur perfet	ama-ve-ri-t

VERBS IRREGULARS IMPRESINDIBLES

SUM, ESSE		POSSUM, POSSE	
Present	sum	Present	pos-sum
Imperfet	era-m	Imperfet	pote-ra-m
Futur	ero	Futur	pote-ro
Perfet	fu-i	Perfet	potu-i
Plusquamperfet	fue-ra-m	Plusquamperfet	potue-ra-m
Futur perfet	fue-ri-t	Futur perfet	potue-ri-t

6 SINTAXI DE L'ORACIÓ SIMPLE

SUBJECTE	En nominatiu. Qui fa l'acció del verb.
ATRIBUT	En nominatiu. Qualifica el subjecte.
COMPLEMENT DIRECTE (CD)	En acusatiu. Rep directament l'acció del verb.
COMPLEMENT INDIRECTE (CI)	En datiu. Indirectament, destinatari, beneficiari...
COMPLEMENT DEL NOM (CN)	En genitiu. Acompanya el nom i el determina.
COMPLEMENT CIRCUMSTANCIAL (CC)	En ablatiu. Indica circumstàncies: temps, lloc, causa, companyia, instrument...

7 COORDINACIÓ

COPULATIVES

et	i
atque	i, també
neque	ni, i no

DISJUNTIVES

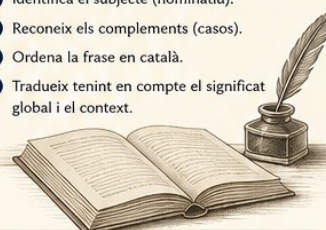
aut	o
vel	o bé

ADVERSATIVES

sed	però
autem	però, en canvi

8 MÈTODE DE TRADUCCIÓ

- Localitza el verb.
- Identifica el subjecte (nominatiu).
- Reconeix els complements (casos).
- Ordena la frase en català.
- Tradueix tenint en compte el significat global i el context.

IDEES CLAU

- El llatí és una llengua flexiva.
- Les desinències indiquen la funció de les paraules.
- L'ordre de les paraules és flexible.
- La clau és analitzar abans de traduir.

PER PRACTICAR

- ✓ Declina paraules de cada declinació.
- ✓ Conjuga els verbs de les quatre conjugacions.
- ✓ Analitza oracions simples.
- ✓ Tradueix frases curtes cada dia.

SAPERE AUDE!
ATREVEIX-TE A SABER!

ELEMENTS BÀSICS:

Font de consulta: [LLATÍ 1r BATXILLERAT](#)

LA MORFOLOGIA NOMINAL

LES DECLINACIONS

En llatí, les paraules variables —sobretot els **substantius**, **adjectius** i **pronoms**— presenten una sèrie de **desinències** que indiquen la funció sintàctica que exerceixen dins l'oració. Aquestes desinències reben el nom de **casos**, i constitueixen un dels elements essencials per comprendre i traduir correctament la llengua llatina. Cada **cas** expressa una funció concreta. Les principals són les següents:

Cas	Funció sintàctica habitual
Nominatiu	Subjecte o atribut
Vocatiu	Interpel·lació, invocació o expressió directa
Acusatiu	Complement directe; alguns complements circumstancials
Genitiu	Complement del nom (relació de pertinença, origen o qualificació)
Datiu	Complement indirecte (destinatari o beneficiari de l'acció)
Ablatiu	Diversos complements circumstancials (manera, instrument, lloc, causa...)

Declinar significa presentar una paraula en totes les formes que pot adoptar segons els diferents casos. Conèixer aquesta variació és imprescindible per identificar la funció que la paraula exerceix dins l'oració i, per tant, per poder traduir amb precisió.

Per **declinar correctament** un mot llatí, cal saber a **quina declinació pertany**. El llatí organitza els substantius en **cinc declinacions**, cadascuna identificada per la seva desinència característica de **genitiu singular**. Aquesta desinència actua com a “marcador” que permet classificar els mots i aplicar el model de desinències corresponent.

De manera general, les cinc declinacions es distingeixen així:

- **1a declinació** → genitiu singular en *-ae*
- **2a declinació** → genitiu singular en *-i*
- **3a declinació** → genitiu singular en *-is*
- **4a declinació** → genitiu singular en *-us*
- **5a declinació** → genitiu singular en *-ei*

Identificar la forma del genitiu i el seu tema és el pas inicial per poder aplicar la declinació completa d'un substantiu.

Exemple:

Declinació	Genitiu singular	Exemple	Traducció	Tema
1a	<i>-ae</i>	<i>puella, puellae</i>	la noia	<i>puell-</i>
2a	<i>-i</i>	<i>dominus, domini / bellum, belli</i>	el senyor / la guerra	<i>domin- / bell-</i>
3a	<i>-is</i>	<i>rex, regis / mater, matris</i>	el rei / la mare	<i>reg- / matr-</i>
4a	<i>-us</i>	<i>manus, manus</i>	la mà	<i>manu-</i>
5a	<i>-ei</i>	<i>dies, diei</i>	el dia	<i>di-</i>

APRENDRE A DECLINAR

Per declinar un substantiu, segueix els tres passos següents:

1. **Troba el genitiu singular**, perquè és el que indica la declinació de la paraula.
Exemple: puella, puellae → en -ae, 1a declinació.
2. **Identifica el tema**, és a dir, la base sobre la qual afegiràs les desinències.
Exemple: puellae → tema: **puell-**
3. **Aplica les desinències pròpies de la declinació** per obtenir totes les formes:
Nominatiu, vocatiu, acusatiu, genitiu, datiu i ablatiu.
4. Aquest procés és sempre el mateix, independentment del mot.

Declinació	Desinència del genitiu singular	Gènere habitual	Formes de nominatiu	Exemples	Tema
1a	-ae	Femení	-a	<i>puella, puellae (f.)</i> <i>nauta, nautae (m.)</i>	puell- naut-
2a	-i	Masculí i neutre	-us / -er / -um	<i>servus, servi (m.)</i> <i>ager, agri (m.)</i> <i>bellum, belli (n.)</i>	serv- agr- bell-
3a	-is	Més variada: m., f. i n.	Molt diversa	<i>rex, regis (m.)</i> <i>mater, matris (f.)</i> <i>nomen, nominis (n.)</i>	reg- matr- nomin-
4a	-us	Majoritàriament masculí; alguns neutres	-us / -u	<i>manus, manus (f.)</i> <i>cornu, cornus (n.)</i>	manu- cornu-
5a	-ei	Principalment femení	-es	<i>dies, diei (m./f.)</i> <i>res, rei (f.)</i>	di- re-

Recorda mirar l'apèndix del teu diccionari per identificar les diferents declinacions

Algunes paraules de la 1a declinació canvien el seu significat si són singular o plural.

- En singular, solen expressar idees abstractes.
- En plural, adquireixen un significat concret, col·lectiu o militar.
- Són molt importants per traduir textos històrics i literaris amb precisió.

Paraula	Significat en singular	Significat en plural
cōpia, ae	abundància, provisió, quantitat	cōpiae = tropes, exèrcit
littera, ae	lletra (de l'alfabet)	litterae = carta; literatura, estudis literaris
fortūna, ae	la sort, el destí	fortūnae = riqueses, béns materials
īnsepultūra, ae	absència de sepultura	īnsepultūrae = restes, tombes
vigilia, ae	vigilància, estat de vetlla	vigiliae = guàrdies, patrulles

ACTIVITATS

[Quadern d'activitats de 1r de Batxillerat](#)

MORFOLOGIA VERBAL

LLATÍ 1r BATXILLERAT

El verb és l'element de l'oració que **expressa una acció, estat o procés**, i que concorda amb el subjecte en **persona i nombre**. En llatí, a diferència del català, la informació essencial sobre persona, temps, mode i veu apareix **en la desinència verbal**. Per això, saber analitzar un verb implica:

- Reconèixer l'**arrel** i el **tema verbal**
- Identificar la **conjugació**
- Saber interpretar el **temps, mode i veu**
- Assignar la **persona i nombre**

ESTRUCTURES BÀSIQUES D'UN VERB LLATÍ

Un verb llatí està format per:

- **Arrel verbal** → la part fixa que conté el significat bàsic
- **Tema verbal** → arrel + vocal temàtica (segons conjugació)
- **Desinència personal** → indica persona, nombre, mode i temps

Exemple (1a conjugació): *amamus* = "estimem"

- arrel: *am-*
- vocal temàtica: *a*
- desinència: *-mus*

LES QUATRE CONJUGACIONS DEL LLATÍ

La conjugació es determina pel **tema de present** i la vocal temàtica:

Conjugació	Tema de present	Exemple
1a	-ā-	<i>amo</i>
2a	-ē-	<i>monēo</i>
3a	consonant + i	<i>mitto</i>
4a	-ī-	<i>audīo</i>
3a mixta	consonant + io	<i>capio</i>

EL VERB SUM

COM BUSCAR UN VERB AL TEU DICCIONARI DE LLATÍ

Generalment, els verbs llatins apareixen en el teu diccionari amb **tres formes**:

- 1a persona del singular del present d'indicatiu: sempre acaba en **-o**
- 1a persona del singular del perfectum: **dona el tema de perfect**
- Supí (o participi perfect passiu): **dona el tema de supí**
- **Número** que senyala la **conjugació**

Altres nomenclatures:

- *pp*: per indicar que és un participi
- *DEP*: indica que és un verb deponent: es conjuga de forma passiva, però es tradueix en veu activa.

Exemples:

- *amo, amavi, amatum* 1 tr
- *mitto, misi, missum* 3 tr
- *video, vidi, visum* 2 tr
- *capio, cepi, captum* 3 tr
- *miror* Dep 1 tr

Algunes vegades, si el verb pertany a la 1a conjugació sovint només apareix: 1 tr

ELS TEMES VERBALS

Tema de present: *accions en curs o no acabades*

S'extreu de la primera forma del diccionari: present d'indicatiu i serveix per formar:

- Present
- Imperfet
- Futur (1a i 2a)
- Present de subjuntiu
- Imperatiu
- Infinitiu de present
- Participi de present

Exemple:

- amo → tema de present: am-
- mitto → tema de present: mitt-
- audio → tema de present: audi-
- capio → tema de present: capi-

Tema de perfect: *accions acabades.*

S'extreu de la segona forma del diccionari: pretèrit perfect i serveix per formar:

- Perfecte
- Plusquamperfet
- Futur perfet
- Subjuntiu perfet i plusquamperfet

Exemple:

- amavi → tema de perfectum: amav-
- misi → tema: mis-
- vidi → tema: vid-
- cepi → tema: cep-

Tema de supí: formes no personals

S'extreu de la tercera forma del diccionari: supí o participi i serveix per formar:

- Participi de perfect passiu (*amatus*)
- Perfecte passiu (*amatus sum*)
- Perifràstica passiva
- Supí (*amatum, missum, ductum*)

Exemple:

- amatum → tema: amat-
- missum → tema: miss-
- visum → tema: vis-
- captum → tema: capt-

RECONÈIXER LA CONJUGACIÓ

Per reconèixer a quina conjugació pertany un verb, en fixarem en la primera persona del present d'indicatiu

Forma del present	Conjugació	Exemple
acaba en -o	1a	<i>amo</i>
acaba en -eo	2a	<i>video, habeo</i>
acaba en -o sense -e- temàtica	3a	<i>mitto, dico, duco</i>
acaba en -io amb tema en -i-	4a	<i>audio</i>
acaba en -io però és 3a	3a mixta	<i>capio, facio</i>

COM CONJUGAR EL VERB A PARTIR DE LA FORMA QUE TROBEM AL TEXT

Temps / Veu	1a sing	2a sing	3a sing	1a plural	2a plural	3a plural
Present – activa	-o / -m	-s	-t	-mus	-tis	-nt
Present – passiva	-or / -r	-ris / -re	-tur	-mur	-mini	-ntur
Imperfet – activa	-bam	-bas	-bat	-bamus	-batis	-bant
Imperfet – passiva	-bar	-baris / -bare	-batur	-bamur	-bamini	-bantur
Perfecte – activa	-i	-isti	-it	-imus	-istis	-erunt / -ere

Quan traduïm un text, les formes verbals que apareix (*amamus, ducis, audit, vides...*), **no** concideixen amb la forma verbal que trobem al diccionari. Per

poder identificar el verb correctament i saber a quina conjugació, persona i temps cal seguir un procés (que serà sempre el mateix).

PAS 1: Identificar la desinència (terminació) personal per saber la persona i el nombre (singular /plural). [Al final d'aquest apartat tens una taula amb les desinències dels verbs personals actius i passius] Ex.: *audimus* → acaba en **-mus** → 1a persona del plural.

PAS 2: Treure la desinència per trobar l'arrel aproximada: *aud-imus* → *audi-*

PAS 3: Pensar en quin present d'indicatiu pot ser: si tenim *audi-*, el present d'indicatiu serà **audire** (4a conjugació).

PAS 4 : A partir d'aquí ja es pot:

- identificar el tema de present
- identificar el tema de perfectum
- reconèixer irregularitats
- conjuguar el verb en qualsevol temps

QUÈ FAIG QUAN TROBO UN VERB DESCONEGUT?

Segueix aquests passos:

1. Identifica la desinència (o terminació): Ex.: *-tis* → 2a persona plural
2. Separa desinència i arrel: Ex.: *ducitis* → *duc-* + *itis*
3. Busca al diccionari el verb amb aquesta arrel: Ex.: *duc-* → *duco, duxi, ductum*
4. Selecciona la conjugació, tema de present, tema de perfectum i tema de supí

A partir d'aquí: → interpretació morfològica completa → reconeixement del temps verbal → traducció correcta. **Exemple :** Tenim la forma **mittitis**.

1. **Desinència:** *-tis* → 2a plural
2. **Arrel:** *mitt-*
3. **Diccionari:** *mitto, misi, missum*
4. **Conjugació:** 3a
5. **Temes verbals:**
 - **present:** *mitt-*
 - **perfectum:** *mis-*
 - **supí:** *miss-*

ACTIVITATS

Quadern d'activitats de 1r de Batxillerat

L'ANÀLISI I LA TRADUCCIÓ

Per traduir correctament una oració llatina cal seguir un procés sistemàtic. La clau és no només traduir paraula per paraula, sinó analitzar l'estructura sintàctica i comprendre la funció de cada element.

Passos a seguir:

1. **Lectura del text:**
 - Lectura del text sense traduir-lo.
 - Detectar possibles paraules conegudes o que estiguin al lèxic.
 - Buscar al diccionari les paraules desconegudes; llegir les accepcions (possibles traduccions) i agafar la correcta segons el context.
2. **Anàlisi morfosintàctic:**
 - Busca el **verb** (acostuma a estar al final de l'oració) t'ajudarà a reconèixer el subjecte de l'oració i l'estructura de la frase:
 - o singular o plural?
 - o present, passat, futur...?
 - o personal o impersonal?
 - Observar si hi ha alguna estructura gramatical que puguis reconèixer: in+ablatiu o acusatiu; cum + ablatiu...
 - Analitza cada paraula:
 - o Cas, singular o plural, gènere...
 - o Funció dins de l'oració
3. **Anàlisi sintàctic seguint un ordre lògic:**
 - Subratllar el verb i analitza'l completament. **Ex.:** *amabantur* → 3a pl., imperfet, indicatiu, veu passiva, 1a conjugació.
 - o Observar com és el verb: *copulatiu?* *transitiu?* *intransitiu?*.
 - o Verb copulatiu (sum, esse) → buscar un atribut en nominatiu.
 - o Verb transitiu: → buscar el complement directe en acusatiu.
 - o Verb intransitiu: → buscar complement indirecte en datiu
 - Buscar el subjecte: sempre en nominatiu i ha de concordar en nombre i persona.
 - Analitzar la resta de sintagmes observant el cas.

Cas	Funció sintàctica
Nom.	Subjecte, atribut
Voc.	Apel·lació, exclamació
Gen.	Complement del nom
Acus	Complement directe
Dat.	Complement indirecte
Abl.	Complement circumstancial, complement de règim, ablatiu absolut

- → Identificar nuclis i tipus de sintagma (SN, SAdj, SPrep, SAdv).

4. Traduir: Seguir l'estructura: DETERMINANT + SUBJECTE + COMPLEMENT+ VERB+ COMPLEMENTS

Recomanacions:

- Tradueix frase per frase... i escriu-la quan ja la tinguis resolta. No esperis a tenir-ho tot. Després ja faràs el sentit total del text.
- Afegeix **articles** quan calgui: *puella amat* → "La noia estima".
- Evita traduir literalment construccions llatines que en català requereixen girs més naturals.
- Si hi ha participis, gerundius o gerundius absoluts, **no tradueixis mecànicament**: pensa la funció sintàctica.

TRADUCCIÓ

Quadern d'activitats de 1r de Batxillerat

ELS ADJECTIUS

La gramàtica tradicional defineix l'adjectiu com el mot que s'uneix al substantiu per a expressar-ne una **qualitat** (*adjectius qualificatius*) o per **determinar-lo** en algun sentit concret (*adjectius possessius, demostratius, numerals, interrogatius i indefinits*).

En llatí, l'adjectiu ha de **concordar** en *gènere, nombre i cas* amb el substantiu al que acompanya, per tant farà servir la seva mateixa declinació.

ELS GRANS GRUPS D'ADJECTIUS

Els adjectius es divideixen en dos grups, segon la seva declinació

A. Adjectius de la primera i segona declinació:

- Masculí: terminacions de la 2a declinació
- Femení: terminacions de la 1a declinació
- Neutre: igual que el masculí, però amb la llei del neutre (nom. = ac.)

B. Adjectius de la tercera declinació

- Els tres gèneres (masculí, femení i neutre) segueixen les terminacions de la 3a declinació.

COM APAREIXEN ELS ADJECTIUS EN EL DICCIONARI

Els adjectius s'enuncien habitualment donant el nominatiu singular dels tres gèneres: masculí, femení i neutre. Exemple (**1a classe**): bonus, -a, -um. Això permet saber de quina declinació agafen les terminacions:

- el masculí segueix la 2a declinació,
- el femení segueix la 1a declinació,
- el neutre segueix també la 2a declinació, respectant la llei del neutre.

En canvi, els **adjectius de segona classe**, que pertanyen a la 3a declinació, no s'enuncien amb tres formes, sinó amb dues o tres, segons el tipus:

- Adjectius de dues terminacions: fortis, forte (masc. / fem. – neutre)
- Adjectius de tres terminacions: acer, acris, acre (masculí – femení – neutre)

ELS ADJECTIUS DE LA 1 I 2 DECLINACIÓ (2-1-2)

Els adjectius de **primera classe** són aquells que es declinen utilitzant les terminacions de la **1a declinació (femení)** i de la **2a declinació (masculí i neutre)**. Són els adjectius més regulars del llatí i, per això, constitueixen el model base.

Estructura: Aquests adjectius reben tradicionalment el nom de 2-1-2 perquè utilitzen:

- Masculí: terminacions de la 2a declinació
- Femení: terminacions de la 1a declinació
- Neutre: terminacions de la 2a declinació

Exemples:

Tipus	Enunciació	Exemple i significat
-us, -a, -um	bonus, -a, -um	bo, bona, bo
-er, -era, -erum	tener, -era, -erum	tendre, tendra, delicat
-cer / -cra / -crum	pulcher, -chra, -chrum	bonic, bonica, bonic

En els adjectius acabats en **-er**, alguns mantenen la **“e”** en l'arrel: *miser, misera*, mentre que d'altres la perden: *pulcher, pulchra*.

ELS ADJECTIUS DE SEGONA CLASSE (3ª DECLINACIÓ)

Els adjectius de **segona classe** són aquells que es declinen segons les terminacions de la **tercera declinació**. Presenten unes característiques pròpies que els diferencien dels adjectius de primera classe.

Com tots els adjectius en llatí, els adjectius de segona classe concorden amb el substantiu en:

- gènere (masculí, femení o neutre)
- nombre (singular o plural)
- cas (funció sintàctica)

La particularitat és que les terminacions que utilitzen provenen de la 3a declinació, de manera que poden presentar més varietat formal que els adjectius de primera classe.

Hi ha **dos tipus principals**, segons les formes que presenten al nominatiu singular:

- **Tenen dues terminacions pel nominatiu singular:**
 - o masculí i femení: acaben en **-is**. Exemple: *fortis*.
 - o neutre: acaba en **-e**.
Exemple: *forte*.
- **Tenen 3 terminacions pel nominatiu singular:**
 - o Masculí: en **-er**
 - o Femení: en **-is**
 - o Neutre: en **-e**
Exemple: *acer, acris, acre*

ADJECTIUS SUPERLATIUS I ALGUNES FORMES IRREGULARS

En llatí, els adjectius poden expressar diferents intensitats d'una mateixa qualitat. Per això, la llengua distingeix **tres graus**: el **positiu**, el **comparatiu** i el **superlatiu**. Cada un d'aquests graus té una funció específica dins de l'oració i aporta un matís diferent al significat.

El **grau positiu** és la forma **bàsica** de l'adjectiu. Expressa simplement una qualitat, sense establir cap comparació ni intensificar-la. És la forma que apareix als diccionaris i la que s'utilitza quan es descriu alguna cosa de manera neutra.

Exemples: *clarus* ('clar'), *fortis* ('valent'), *pulcher* ('bonic').

Aquesta forma només indica la presència d'una qualitat, sense comparar-la amb la d'altres persones, animals o objectes.

El **grau comparatiu** s'utilitza quan es vol establir una relació de comparació entre dues realitats. Indica que una d'elles presenta la qualitat en un grau **més alt, menys alt o igual** que l'altra.

En llatí, el comparatiu qualitatiu es forma habitualment amb el sufix **-ior, -ius** i es tradueix per "**més...**".

Exemples: *fortior* ('més valent'), *clarior* ('més clar').

El comparatiu, doncs, només té sentit quan hi ha una comparació explícita o implícita entre dos elements.

El **grau superlatiu** expressa el grau **màxim** d'una qualitat. Pot tenir dos valors:

- **Superlatiu absolut:** indica intensitat (*molt...*), sense referir-se a un grup. **Exemple:** *fortissimus* → "molt valent".
- **Superlatiu relatiu:** indica que l'element és el que presenta la qualitat en el grau més alt dins d'un conjunt (*el més...*). **Exemple:** *vir fortissimus exercitus* → "l'home més valent de l'exèrcit".

El superlatiu es forma habitualment amb el sufix **-issim-**, tot i que alguns adjectius en **-er** i **-ilis** presenten formes especials (*pulcherrimus, facillimus...*).

La diferència essencial entre els tres graus és:

- El **positiu** descriu sense comparar ni intensificar.
- El **comparatiu** estableix una relació de superioritat, inferioritat o igualtat.
- El **superlatiu** marca el grau més elevat d'una qualitat, sia de manera absoluta o en relació amb un grup.

Així, un mateix adjectiu pot expressar tres nivells diferents de significat: *fortis* (positiu) → *fortior* (comparatiu) → *fortissimus* (superlatiu).

EL SUPERLATIU: FORMACIÓ I DECLINACIÓ

La majoria d'adjectius formen el superlatiu de manera **regular**, afegint el sufix **–issim–** al radical de l'adjectiu i declinant-lo posteriorment com un adjectiu de **1a classe (2-1-2)**. Exemples:

- *clarus* → *clarissimus*, -a, -um ("molt clar/el més clar"; "molt il·lustre/"el més il·lustre")
- *fortis* → *fortissimus*, -a, -um
- *bonus* → *bonissimus*, -a, -um

Així, un cop format el superlatiu, aquest es declina com qualsevol adjectiu 2-1-2: masculí i neutre amb les terminacions de 2a declinació, femení amb les de 1a.

EL SUPERLATIU ESPECIAL: –ERRIMUS I –LIMUS

No tots els adjectius formen el superlatiu en **–issim–**. Hi ha dos grups que presenten terminacions pròpies:

a) **Adjectius que acaben en –er** → superlatiu en **–errimus**. Aquests adjectius reforcen la consonant **"r"** de l'arrel:

- *pulcher* → *pulcherrimus*
- *miser* → *miserrimus*
- *acer* → *acerrimus*

b) **Alguns adjectius en –ilis** → superlatiu en **–limus**. Tot i que no és no és una norma general, molts adjectius en **–ilis** formen el superlatiu amb **–limus**:

- *facilis* → *facillimus*
- *difficilis* → *difficillimus*
- *similis* → *simillimus*
- *humilis* → *humillimus*

TIPUS DE SUPERLATIU: ABSOLUT I RELATIU

El llatí distingeix dues funcions del superlatiu:

- Superlatiu absolut: intensitat.** Indica "molt + adjectiu", sense comparació explícita.
 - *vir fortissimus* → "un home molt valent"
- Superlatiu relatiu: el grau màxim dins d'un grup.** S'expressa sovint amb un genitiu o amb la preposició **ex + abl.**
 - *vir fortissimus exercitus* → "l'home més valent de l'exèrcit"
 - *doctissima omnium feminarum* → "la més sàvia de totes les dones"

ELS ADJECTIUS IRREGULARS

Hi ha un grup d'adjectius que **no formen el comparatiu i el superlatiu de manera regular**. Cal memoritzar-los perquè apareixen molt sovint en textos i en la PAU.

Positiu	Comparatiu	Superlatiu	Traducció
bonus	melior	optimus	bo – millor – el millor
malus	peior	pessimus	dolent – pitjor – el pitjor
magnus	maior	maximus	gran – més gran – el més gran

Positiu	Comparatiu	Superlatiu	Traducció
parvus	minor	minimus	petit – més petit – el més petit
multus	plus	plurimus	molt – més – el que més / moltíssim
multi	plures	plurimi	molts – més – la majoria

Observació: El comparatiu de tots els adjectius irregulars declina com un **adjectiu de tercera declinació** (*melior, melius; maior, maius; minor, minus...*).

VALORS ESPECIALS DEL SUPERLATIU

En alguns contextos, el superlatiu no indica un grau extrem, sinó que actua com **epítet de valor**:

- *optimus vir* = “un home excel·lent”
- *maxima navis* = “una nau molt gran / principal”
- *minima pars* = “la part més petita / molt poca part”

Aquest ús és molt freqüent en prosa històrica i discursos.

ACTIVITATS

[Quadern d'activitats de 1r de Batxillerat](#)

TRADUCCIÓ

1. Tradueix el següent text:

Italiae incolae deas colunt. Praecipue diligunt Heram, Minervam, Vestam et Dianam. Hera regina

dearum est et nuptiarum et matronarum patrona. Minerva sapientiae dea est et scientiarum, scholarum

poetarumque patrona. Minerva non solum sapientiam amat, sed etiam in pugnis copias protegit. Vesta

patriam et familiam custodit. Diana silvarum dea est et nympharum regina.

Lèxic per ordre alfabètic

colo, colui, cultum: venerar, honrar

copiae, -arum: tropes

custodio, custodire: custodiar

diligo, dilexi, dilectum: estimar, apreciar

incola, -ae: habitant

non solum... sed etiam: no sols... sinó també

nympha, -ae: nimfa

protego, protexi, protectum: protegir

silva, -ae: bosc

TRADUCCIÓ

2. Tradueix el següent text

Mercurius, Iovis et Maiae filius, deorum nuntius erat et cum dis deabusque in Olympo vivebat. Graeci

deum quoque mercaturae, eloquentiae et somniorum Mercurium putabant. Clarus ob astutiam et

ingenium erat: admodum puer Phoebi armentum rapit, lyram facit et lyrae sono deorum convivia

delectat.

Lèxic per ordre alfabètic

admodum: ben bé, tot just

armentum, -i n.: ramat

convivium, -ii n.: convit

cum + abl.: amb

delecto, delectare: delectar, plaure

facio, feci, factum: fer

Graeci, -orum m. pl.: els grecs

in + abl.: en, dins de

ingenium, -i n.: talent, enginy

Iuppiter, Iovis m.: Júpiter

lyra, -ae f.: lira

Maia, -ae f.: Maia

mercatura, -ae f.: comerç

Mercurius, -i m.: Mercuri

nuntius, -i m.: missatger

ob + acus.: a causa de

Olympus, -i m.: Olimp

Phoebus, -i m.: Febus (Apol·lo)

puto, putare: considerar, pensar

quoque: també

rapio, rapui, raptum: raptar, robar

vivo, vixi, victum: viure

TRADUCCIÓ

3. Tradueix el següent text

Orpheus poeta in Thracia vivit, lyrae sono beluas mollit et etiam saxa commovet. Nuptiarum die vipera

Orphei sponsam, formonsam nympham Eurydicam, mordet. Eurydica ob venenum vitam amittit et ad

Inferos descendit. Orpheus sponsam semper exoptat. Denique in Tartarum pervenit et ad solium

Proserpinae, Inferorum reginae, accedit.

Lèxic ordenat alfabèticament

accedo, accessi, accessum (3): acostar-se,
apropar-se
amitto amisi amissum (3): perdre
belua, ae - bèstia
commoveo, commovi, commotum, (2) commoure
descendo descendi descensum (3): descendir
die, eis - dia
erro erravi erratum (1): vagar
Eurydica, ae: Eurídice
exopto exoptavi exoptatum (1): desitjar
fleo flevi fletum (2): plorar
Inferus, i - infern
mollio, mollivi, mollitum (4) suavitzar

mordeo, momordi, morsum (2) mossegar
Orpheus, i- Orfeu
pervenio perveni perventum (4): arribar
Proserpina, ae: Prosèrpina
recuso recusavi recusatum (1) rebutjar
saxum, i - pedra
solus, i - tro
sonus, i - so
Tartarus, i: Tàrtar
Thracia, ae- Tràcia
venenum, i : verí
vivo, vixi, victum (3): viure

SOLUCIONS

TRADUCCIÓ 1

Els habitants d'Itàlia veneren les deesses. S'estimen especialment Hera, Minerva, Vesta i Diana. Hera és la reina de les deesses i la protectora dels casaments i de les matrones. Minerva és la deessa de la saviesa i la protectora de les ciències, de les escoles i dels poetes. Minerva no sols estima la saviesa, sinó que també protegeix les tropes en els combats. Vesta protegeix la pàtria i la família. Diana és la deessa dels boscos i la reina de les nimfes.

Anàlisi morfosintàctica per frases:

1. *Italiae incolae deas colunt.*
 - Italiae: gen. Sg., complement del nom (incolae)
 - Incolae: nom. Pl., subjecte
 - Deas: acus. Pl., complement directe
 - Colunt: verb, 3a pl. Pres. Ind., predicat
2. *Praecipue diligunt heram, minervam, vestam et dianam.*
 - Praecipue: adverb
 - Diligunt: verb, 3a pl.
 - Heram, minervam, vestam, dianam: acus. Sg., cd compost
3. *Hera regina dearum est et nuptiarum et matronarum patrona.*
 - Hera: nom. Sg., subjecte
 - Regina, patrona: nom. Sg., atribut del subjecte
 - Dearum, nuptiarum, matronarum: gen. Pl., complements del nom
 - Est: verb ser
4. *Minerva sapientiae dea est et scientiarum, scholarum poetarumque patrona.*
 - Minerva: nom. Sg., subjecte
 - Dea, patrona: atributs
 - Sapientiae, scientiarum, scholarum, poetarum: genitiu, complement del nom
 - Est: verb ser
5. *Minerva non solum sapientiam amat, sed etiam in pugnis copias protegit.*
 - Minerva: subjecte
 - Sapientiam: acus. Sg., cd
 - Amat, protegit: verbs
 - In pugnis: abl. Pl., cc de circumstància
 - Copias: acus. Pl., cd
 - Non solum... sed etiam: correlatives
6. *Vesta patriam et familiam custodit.*
 - Vesta: subjecte
 - Patriam, familiam: acus. Sg., cd
 - Custodit: verb
7. *Diana silvarum dea est et nympharum regina.*
 - Diana: subjecte
 - Dea, regina: atributs
 - Silvarum, nympharum: gen. Pl.
 - Est: verb

TRADUCCIÓ 2

Mercuri, fill de Júpiter i de Maia, era el missatger dels déus i vivia amb els déus i les deesses a l'Olimp. Els grecs també consideraven Mercuri com el déu del comerç, de l'eloqüència i dels somnis. Era famós per la seva astúcia i el seu talent: tot just infant, roba el ramat d'Apol·lo, fabrica la lira i amb el so de la lira delecta els convits dels déus.

Anàlisi morfosintàctica per frases:

- 1 *Mercurius, iovis et maiae filius, deorum nuntius erat et cum dis deabusque in olympe vivebat.*

- Mercurius: nom. Sg., subjecte
 - Iovis et maiæ: gen. Sg., complements del nom (filius)
 - Filius: nom. Sg., aposició explicativa del subjecte
 - Deorum: gen. Pl., complement del nom (nuntius)
 - Nuntius: nom. Sg., atribut del subjecte
 - Erat: verb copulatiu
 - Cum dis deabusque: abl. Pl., complement de companyia
 - In olympo: abl. Sg., complement de lloc
 - Vivebat: verb, 3a sg., predicat (subjecte el·líptic = mercurius)
2. *Graeci deum quoque mercaturae, eloquentiae et somniorum mercurium putabant.*
- Graeci: nom. Pl., subjecte
 - Deum mercurium: acus. Sg. + acus. Sg., complement directe (appositio)
 - Mercaturae, eloquentiae, somniorum: genitius, complements del nom deum
 - Quoque: adverbi ("també")
 - Putabant: verb, 3a pl., predicat
3. *Clarus ob astutiam et ingenium erat: admodum puer phoebe armentum rapit, lyram facit et lyrae sono deorum convivia delectat.*
- *clarus ob astutiam et ingenium erat.*
 - Clarus: nom. Sg., atribut del subjecte
 - (mercurius): subjecte el·líptic
 - Ob astutiam et ingenium: acus. Sg., cc de causa
 - Erat: verb copulatiu
 - *admodum puer phoebe armentum rapit*
 - Admodum: adverbi ("tot just")
 - Puer: nom. Sg., aposició temporal
 - Phoebe: gen. Sg., complement del nom armentum
 - Armentum: acus. Sg., cd
 - Rapit: verb, 3a sg., predicat
 - *lyram facit et lyrae sono deorum convivia delectat*
 - Lyram facit: lyram (acus. Sg.), cd + verb
 - Lyrae sono: abl. Sg., cc de mitjà
 - Deorum convivia: acus. Pl., cd
 - Delectat: verb, 3a sg., predicat (subjecte el·líptic = mercurius)

TRADUCCIÓ 3

El poeta Orfeu viu a Tràcia, amb el so de la lira amanseix les bèsties i fins i tot commou les pedres. El dia del casament, una serp mossega la promesa d'Orfeu, la bella nimfa Eurídice. Eurídice perd la vida a causa del verí i baixa als Inferns. Orfeu sempre enyora la seva promesa. Finalment arriba al Tàrtar i s'acosta al tron de Prosèrpina, reina dels Inferns.

Anàlisi morfosintàctica per frases

1. *Orpheus poeta in Thracia vivit*

- **Orpheus**: nom propi, Nominatiu sg. → *subjecte*
- **poeta**: nom 1a decl., Nom. sg. → *aposició del subjecte*
- **in Thracia**: sintagma preposicional (in + abl.) → *CC lloc*
- **vivit**: verb *vivo, -is, vivere* → 3a conj., pres. ind. act. → *predicat verbal*

2. *lyrae sono beluas mollit*

- **lyrae sono**: abl. sg. → *ablatiu*. *lyrae* (1a decl.) *sono* (2a decl.)
- **beluas**: acusatiu pl. de *belua* → *CD*
- **mollit**: verb *mollio, -is, -ire* → pres. ind. act. → *predicat*

3. *et etiam saxa commovet*

- **saxa**: acusatiu pl. de *saxum* → *CD*
- **commovet**: verb *commoveo, -es, -ere* → pres. ind. act.

- **et etiam**: connectors → “i fins i tot”
4. *Nuptiarum die vipera Orphei sponsam... mordet*
- **Nuptiarum die**: abl. temporal (gen. + abl.) → “el dia de les noces”
 - **vipera**: Nom. sg. → *subjecte*
 - **Orphei**: gen. sg. → *complement del nom (sponsam)*
 - **sponsam**: acus. sg. → *CD*
 - **formonsam nympham Eurydicam**: aposicions i epítet del CD
 - **mordet**: verb *mordeo* → pres. ind. act.
5. *Eurydica ob venenum vitam amittit*
- **Eurydica**: Nom. sg. → *subjecte*
 - **ob venenum**: acusatiu → *CC causa* (“a causa del verí”)
 - **vitam**: acusatiu → *CD* del verb *amittit*
 - **amittit**: pres. ind. act.
6. *et ad Inferos descendit*
- **ad Inferos**: acus. amb *ad* → *CC direcció*
 - **descendit**: verb → pres. ind. act.
7. *Orpheus sponsam semper exoptat*
- **Orpheus**: *subjecte*
 - **sponsam**: *CD*
 - **semper**: *CC de temps/freqüència*
 - **exoptat**: pres. ind. act.
8. *Denique in Tartarum pervenit*
- **in Tartarum**: acusatiu → *CC direcció*
 - **pervenit**: verb 4a conjugació → pres. ind. act.
9. *et ad solium Proserpinae, Inferorum reginae, accedit*
- **ad solium**: *CC direcció*
 - **Proserpinae**: gen. sg. → *complement del nom solium*
 - **Inferorum reginae**: gen. → *aposiició explicativa* → “reina dels Inferns”
 - **accedit**: verb *accedo* → pres. ind. act.

ELS PRONOMS (VIDE APÈNDIX DEL DICCIONARI)

El **pronomen** substitueix un nom o l'acompanya per evitar repeticions o precisar-ne el significat. En llatí, els pronoms es declinen i tenen gènere, nombre i cas.

CLASSIFICACIÓ BÀSICA DELS PRONOMS LLATINS

Els pronoms es classifiquen en:

- personals
- possessius
- demostratius
- relatiu
- indefinits
- interrogatius

PRONOMS PERSONALS

1a i 2a persona

Cas	1a pers. sing.	2a pers. sing.	1a pers. pl.	2a pers. pl.
N.	ego	tu	nos	vos
Ac.	me	te	nos	vos
G.	mei	tui	nostri / nostrum	vestri / vestrum
D.	mihi	tibi	nobis	vobis
Abl.	me	te	nobis	vobis

En llatí, el pronom personal en nominatiu (*ego, tu...*) només s'utilitza amb valor emfàtic, ja que la persona ja ve indicada pel verb.

3a persona: pronom reflexiu (*no té nominatiu*)

Cas	Singular i plural
Ac.	se
G.	sui
D.	sibi
Abl.	se

El pronom reflexiu fa referència al subjecte de l'oració, tant en singular com en plural.

PER TRADUIR-LOS

Tingues sempre en compte els **cas**

- **Nominatiu:** *ego, tu, nos, vos*. **Exemple:** *ego facio* → jo faig
- **Acusatiu (CD):** *me, te, nos, vos*. **Exemple:** *me videt* → em veu

Llatí	Català
<i>me</i>	em
<i>te</i>	et
<i>nos</i>	ens
<i>vos</i>	us

- **Genitiu (CN):** *mei, tui, nostri / nostrum, vestri / vestrum*
 - o Dues traduccions possibles:
 - Valor possessiu (poc habitual): de mi; de tu
 - Valor partitiu (el més habitual) ja que significa *prendre part d'un total*: de mi; de nosaltres; de vosaltres. **Exemple** clau: *unus nostrum* → un de nosaltres

Llatí	Català
mei	de mi
tui	de tu
nostri / nostrum	de nosaltres
vestri / vestrum	de vosaltres

- o Diferència entre el possessiu i el partitiu

Aspecte	Genitiu possessiu	Genitiu partitiu
Què expressa	pertinença	part d'un conjunt
Forma llatina	<i>mei, tui, nostri, vestri</i>	<i>mei, tui, nostrum, vestrum</i>
Acompanya	un nom	un quantificador
Concordança	amb el nom	no concorda
Traducció	meu / teu	de mi / de nosaltres
Ús més habitual	poc freqüent	molt freqüent
Exemples	<i>amor mei</i> → amor meu	<i>unus nostrum</i> → un de nosaltres

- o Pistes per la correcta traducció del genitiu:
 - si pots traduir-lo per “de”, és **partitiu**.
 - quan dubtis, **tria partitiu**: és l'opció correcta en la majoria de textos.

- **Datiu (CI)**: *mihi, tibi, nobis, vobis*. **Exemple**: *mihi librum dat* → em dona un llibre

Llatí	Català
<i>mihi</i>	em / a mi
<i>tibi</i>	et / a tu
<i>nobis</i>	ens / a nosaltres
<i>vobis</i>	us / a vosaltres

- **Ablatiu**: *me, te, nobis, vobis*. Es tradueix segons el context: amb mi; per mi; de mi. **Exemple**: *cum me venit* → ve amb mi

Llatí	Català
<i>me</i>	amb mi / per mi / de mi
<i>te</i>	amb tu / per tu / de tu
<i>nobis</i>	amb nosaltres / per nosaltres
<i>vobis</i>	amb vosaltres / per vosaltres
<i>se</i>	amb si mateix / per si mateix

ACTIVITATS

[Quadern d'activitats de 1r de Batxillerat](#)